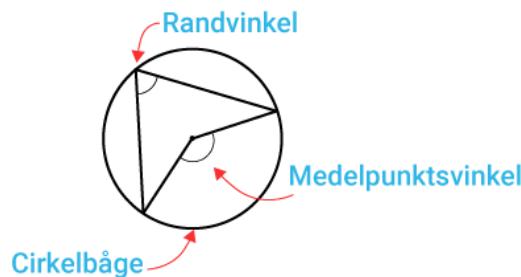

Randvinkelsatsen

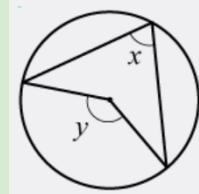
Kanten på en cirkel kallas **rand** och en vinkel med spetsen på randen kallas **randvinkel**. Mittpunkten i en cirkel kallas **medelpunkt** och en vinkel med spetsen i medelpunkten kallas **medelpunktsvinkel**. Rand- och medelpunktsvinklar har vinkelben som står på en **cirkelbåge**, se figur nedan.

Randvinkelsatsen

Medelpunktsvinkeln är dubbelt så stor som randvinkeln på samma cirkelbåge.

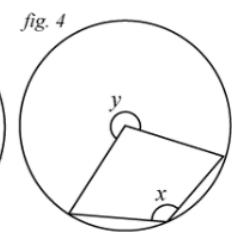
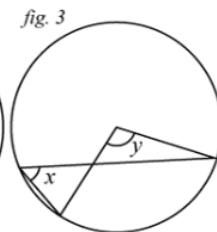
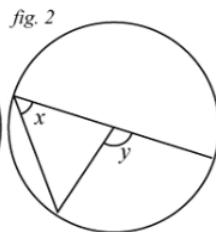
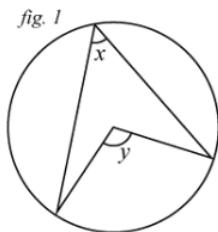
$$y = 2x$$

Ett bevis av randvinkelsatsen finns i boken.

I uppgifter där du utnyttjar randvinkelsatsen kan den motiveras (randvinkelsatsen).

Randvinklar kan ha lite olika utseende beroende var på randen de ligger. Här är fyra vanliga utseenden. I alla figurer gäller att $y = 2x$. Testa randvinkelsatsen interaktivt [här](#).

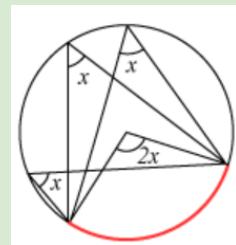

En sats som är en direkt följd av en tidigare sats kallas **följdsats**.

Följdsatser till randvinkelsatsen

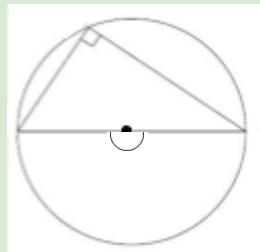
1. Randvinklar på samma cirkelbåge är lika stora.

Motiveras (randvinklar på samma båge).

2. Randvinklar på en halvcirkelbåge är 90° .

Motiveras (randvinkel på halvcirkelbåge).

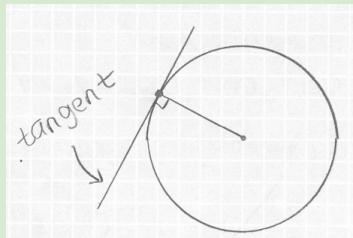

Vinklar i cirklar – Specialfall

Tangenter

Vinkeln som bildas mellan en tangent och radien till tangeringspunkten är alltid 90° .

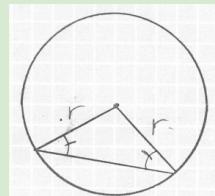
Motiveras (tangent mot radie).

Likbenta trianglar

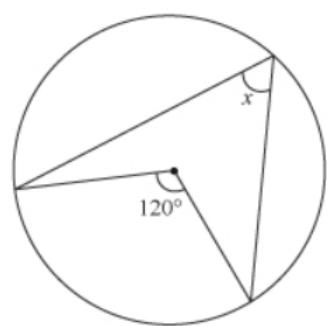
Två radier som bildar en triangel ger alltid en likbent triangel. Basvinklar i en likbent triangel är alltid lika stora.

Motiveras (likbent Δ).

Exempel 1. Beräkna vinkel x i figuren. (E)

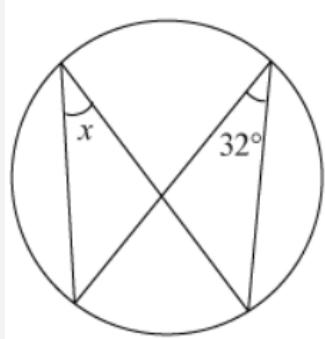
a)

$$a) x = \frac{120^\circ}{2} = 60^\circ \quad (\text{randvinkelsatsen})$$

Svar: $x = 60^\circ$

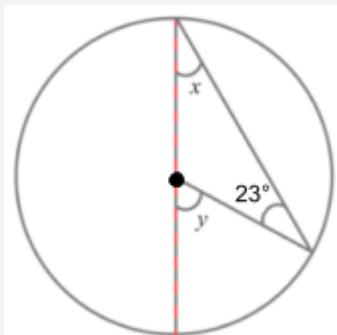
b)

$$b) x = 32^\circ \quad (\text{randvinklar på samma båge})$$

Svar: $x = 32^\circ$

Exempel 2. Beräkna vinkel y . (C)

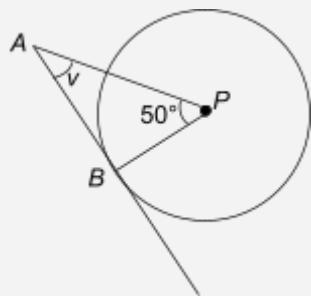

$x = 23^\circ$ (basvinklar i likbent $\triangle$) (båda ben motsvarar en radie)

$y = 2x = 2 \cdot 23^\circ = 46^\circ$ (randvinkelsatsen)

Svar: 46°

Exempel 3. Linjen AB är en tangent. Beräkna vinkel v . (E)

$\angle ABP = 90^\circ$ (tangent mot radie)

$v = 180^\circ - 90^\circ - 50^\circ = 40^\circ$ (vinkelsumma $\triangle$)

Svar: $v = 40^\circ$